

Szpital powiatowe mają szansę powalczyć o miliardy z unijnych dotacji

Placówki medyczne mogą zdobyć pieniądze na remonty, zakup wyposażenia i sprzętu, a także cyfryzację opieki zdrowotnej. **W ostatnim czasie ogłoszono kilka znaczących naborów z funduszy unijnych oraz ze źródeł krajowych.** A to dopiero początek

Małgorzata Okularczyk-Okon
prezes zarządu
Collect Consulting

Dofinansowanie ze środków unijnych to od wielu lat jedno z kluczowych źródeł modernizacji infrastruktury opieki zdrowotnej w naszym kraju. Obecnie mamy kumulację naborów, co jest efektem m.in. uruchomienia pieniędzy z Krajowego Planu Odbudowy (KPO). Ale to niejedyny źródło finansowania, środki są uruchamiane również z programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021–2027 (FENIKS), z krajowego Funduszu Medycznego oraz z funduszy europejskich dla poszczególnych regionów. Niestety są też złe wiadomości: krótkie terminy ogłaszanych naborów i skomplikowane dokumentacje aplikacyjne. Czy szpitale i inne placówki medyczne będą miały szansę wykorzystać otwierając się przed nimi możliwości? O jakie pieniądze i o co walczą? Przedstawiamy wybrane nabory.

WSPARCIE PODSTAWOWEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ

Preludium do obecnego swobodnego maratonu naborów stanowił nieco nieudany, przeprowadzony na przełomie sierpnia i września nabór wniosków pod nazwą „Wsparcie podstawowej opieki zdrowotnej (POZ)” w ramach programu FENIKS (projekt grantowy FENX.06.01-IP.03-0001/23). Był to pierwszy z czterech naborów planowanych przez Ministerstwo Zdrowia, zaadresowany do wszystkich placówek, które mają umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia o udzielenie świadczeń w ramach podstawowej opieki zdrowotnej. Przychodnie mogły ubiegać się o pieniądze na sprzęt medyczny, IT oraz prace budowlane. Budżet przeznaczony w tym naborze wyniósł 180 mln zł. Dotacja ma formę grantu, jej wysokość zależała od rocznej liczby pacjentów zgodnie z listą aktywną i wynosiła maksymalnie:

- 300 tys. zł – dla placówek, które mają do 5000 pacjentów,
- 450 tys. zł – dla placówek z liczbą pacjentów od 5001 do 10 tys.,
- 600 tys. zł – dla placówek z liczbą pacjentów powyżej 10 tys.

Zainteresowanie pierwszym naborem okazało się tak duże, że już w pierwszych godzinach składania wniosków nie wytrzymały serwery ani aplikacja naborowa NFZ. Jednak to nie czas złożenia wniosku i nie zasada kto pierwszy, ten lepszy zdecydowały o uzyskaniu dotacji, lecz punkty przyznane za spełnienie kryteriów oceny.

ROZWÓJ OPIEKI DŁUGOTERMINOWEJ I GERIATRYCZNEJ

Ministerstwo Zdrowia we wrześniu uruchomiło również pierwsze z kilku zapowiadanych konkursów dla szpitali ze środków KPO. Do 6 listopada trwa nabór w ramach inwestycji KPO D4.1.1 „Rozwój opieki długoterminowej i geriatrycznej”. Wsparcie przeznaczone jest dla szpitali powiatowych, ma im umożliwić przekształcenie łóżek w miejsca opieki długoterminowej lub geriatrycznej. Pieniądze mogą być wydane na modernizację infrastruktury, w tym wykonanie prac budowlanych lub remontowych, zakup sprzętu.

Wnioski mogą składać podmioty lecznicze zakwalifikowane do I lub II poziomu systemu podstawowego szpitalnego zabezpieczenia świadczeń

opieki zdrowotnej. Maksymalna kwota dotacji dla jednego szpitala to 20 mln zł. Według zapowiedzi resortu zdrowia budżet programu na poziomie 1,3 mld zł ma pozwolić na sfinansowanie co najmniej 65 projektów.

Wprawdzie szpitale miały prawie dwa miesiące na przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej, jednak to w praktyce niewiele z uwagi na konieczność pozyskania pozytywnej oceny celowości inwestycji, zapewnienia środków na pokrycie podatku VAT (koszt niekwalifikowany) czy często zaktualizowania dokumentacji projektowej. Presja czasowa dotyczy też będzie samych realizacji inwestycji – trudno 20-milionowy projekt wykonać do 30 czerwca 2026 r., a takie są właśnie warunki.

MODERNIZACJA SZPITALI ONKOLOGICZNYCH

Niemalże równocześnie został zapowiedziany i uruchomiony kolejny nabór w ramach KPO: D1.1.1. Rozwój i modernizacja infrastruktury centrów opieki wysokospecjalistycznej i innych podmiotów leczniczych dla szpitali zakwalifikowanych do Krajowej Sieci Onkologicznej. Od 17 października do 2 grudnia 2024 r. 271 szpitali i przychodni onkologicznych z całego kraju stanęło przed szansą uzyskania 100-proc. dofinansowania kosztów inwestycji netto w wysokości maksymalnej odpowiednio 60, 80, a nawet 125 mln zł.

Ogromny budżet, ok. 5,2 mld zł, przeznaczony jest na modernizację infrastruktury oraz zakup aparatury medycznej i sprzętu medycznego związanego z diagnostyką onkologiczną, terapią, chirurgią onkologiczną i rehabilitacją. Ponadto z dotacji będzie można np. utworzyć strefy przyjazne pacjentowi onkologicznemu na terenie budynku szpitalnego.

Podobnie jak w innych naborach w ramach KPO walka o dofinansowanie z tego naboru to przede wszystkim walka z czasem i dokumentacją. Poza wypełnieniem wniosku w systemie IOWISZ i uzyskaniem dla projektu pozytywnej opinii o celowości inwestycji (OCI) w sektorze zdrowia trzeba odpowiednio udokumentować spełnienie zasady DNSH (która nakazuje minimalizację szkód wyrządzanych środowisku) – a to może być nietrawne zadanie.

OPIEKA PSYCHIATRYCZNA

Część wielospecjalistycznych szpitali może powalczyć równolegle również na innym froncie dotacyjnym – w konkursie „Wsparcie placówek medycznych zajmujących się opieką psychiatryczną dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych (konkurs nr FM-SIS.03.PSYCH.2024)”, który jest finansowany ze środków krajowych subfunduszu infrastruktury strategicznej Funduszu Medycznego. Przeznaczony jest on dla podmiotów leczniczych zajmujących się działalnością leczniczą w obszarze psychiatrii dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych. Nabór pod nazwą „Wybór propozycji projektów strategicznych w zakresie dofinansowania zadań polegających na budowie, przebudowie, modernizacji lub doposażeniu infrastruktury strategicznej podmiotów wykonujących działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całonocne świadczenia zdrowotne w zakresie opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, na podstawie umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia w ramach Subfunduszu infrastruktury strategicznej” rozpoczął się 24 maja br. i potrwa do 30 listopada br.

Co w przyszłości

Wymienione obok nabory to jednak dopiero półmetek swobodnego maratonu. I tak m.in.:

- ▶ Do końca roku Ministerstwo Zdrowia planuje ogłoszenie jeszcze co najmniej jednego naboru w ramach KPO – D1.1.2 Rozwój usług cyfrowych w ochronie zdrowia. Nabór ten budzi duże zainteresowanie w placówkach medycznych.
- ▶ W ramach programu FENIKS 31 grudnia 2024 r. ma zostać uruchomiony nabór dla ponadregionalnych podmiotów leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych w zakresie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (AOS). Przeznaczony będzie na inwestycje w infrastrukturę, sprzęt i wyposażenie AOS zmierzające do odwracania piramidy świadczeń i rozwój opieki jednego dnia. Jego budżet ma wynieść ponad 800 mln zł. Wnioski będzie można składać do 31 stycznia 2025 r.
- ▶ Planowane są też granty na wsparcie infrastrukturalne nowych i istniejących centrów zdrowia psychicznego dla dorosłych oraz ośrodków i zespołów środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej.
- ▶ Początek 2025 r. to okres planowanej kwalifikacji placówek do Krajowej Sieci Kardiologicznej i uruchomienie specjalnego naboru dla zakwalifikowanych ośrodków (nieudawo Ministerstwo Zdrowia opublikowało projekt ustawy dotyczącej stworzenia KSK).
- ▶ Szpitale powiatowe i inne placówki medyczne mogą również poszukać oferty dla siebie w regionalnych programach operacyjnych. Konkursy dla sektora medycznego trwają lub są planowane na początku 2025 r. w wielu województwach. Można zdobyć m.in. wsparcie na cyfryzację, zakup infrastruktury, rozwój usług, poprawę opieki zdrowotnej. Możliwości jest wiele, co oceniać należy pozytywnie. Mimo reżimu czasowego i zwykle bardzo rozbudowanej dokumentacji z pewnością będzie go milionami złotych, które uda im się pozyskać.

Ministerstwo Zdrowia przeznaczyło na konkurs 3 mld zł. Szpitale i ośrodki mogą ubiegać się o dofinansowanie do projektów strategicznych (w wysokości od 2 do 50 mln) albo dużych projektów strategicznych (od 50 do aż 200 mln zł). Realizowane projekty muszą polegać na budowie, przebudowie, modernizacji lub doposażeniu infrastruktury strategicznej. Ostateczny (maksymalny) termin realizacji projektu strategicznego to 30 czerwca 2029 r.

Swoistym utrudnieniem jest nieco inna struktura dokumentacji w Funduszu Medycznym niż przy pozyskiwaniu dotacji unijnych. Nie ma bowiem tradycyjnego wniosku o dofinansowanie – jest za to „propozycja projektu strategicznego” wraz z licznymi załącznikami, a w momencie wyboru projektu do objęcia dotacją konieczne jest zaś sporządzenie programu inwestycyjnego. Istotnym utrudnieniem jest też to, że wnioskodawca już w momencie złożenia propozycji projektu strategicznego musi mieć ważną i pozytywną „Opinię o celowości inwestycji”, o której mowa w art. 95d ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2024 r. poz. 146).

ROZWÓJ CENTRÓW ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Niektóre podmioty udzielające świadczeń w ramach opieki psychiatrycznej dzieci i młodzieży mogą składać wnioski o dofinansowanie z programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko na lata 2021–2027 w ramach działania „FENX.06.01 System ochrony zdrowia w zakresie inwestycji w infrastrukturę, sprzęt i wyposażenie dla II poziomu referencyjnego w opiece psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży” (projekt grantowy FENX.06.01-IP.03-004/24). Wnioskodawcą w naborze może być wyłączone centrum zdrowia psychicznego, udzielające świadczeń gwarantowanych w ramach opieki psychiatrycznej dzieci i młodzieży na podstawie umowy zawartej z NFZ, w tym:

- centrum zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży – poradnia zdrowia psychicznego – II poziom referencyjny lub

■ centrum zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży – II poziom referencyjny.

Nabór wniosków rozpoczął się 30 września 2024 r. i potrwa do 12 listopada 2024 r. Budżet naboru to 150 mln zł, minimalne i maksymalne kwoty dofinansowania wynoszą zaś odpowiednio 3 mln zł (dla poradni) i 10 mln zł (w przypadku projektów obejmujących swoim zakresem wsparcie poradni zdrowia psychicznego i oddziały dziennego psychiatrycznego). Dofinansowaniem mogą być objęte roboty budowlane (przebudowa/rozbudowa/remont obiektu, budowa/modernizacja instalacji) oraz zakup wyposażenia medycznego i niemedycego (w tym socjalno-bytowego, administracyjno-biurowego oraz narzędzi diagnostycznych i pomocy terapeutycznych).

Maksymalny dopuszczalny poziom dofinansowania projektu (środki UE oraz współfinansowanie ze środków krajowych) wynosi 100 proc., przy czym ze środków UE – 79,71 proc.

Wydaje się, że wiaźszy pod uwagę presję w wydatkowaniu środków z KPO (a to z uwagi na graniczną datę finansowania wydatków z tego programu przypadającą na 30 czerwca 2026 r.), można było nieco opóźnić uruchamianie tego ostatniego naboru w ramach FENIKS, gdzie czasu na realizację i rozliczenie jest zdecydowanie więcej (kończącą datą kwalifikowania wydatków jest 31 grudnia 2029 r.). Szczególnie że przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej wcale nie jest proste. Przykładowo jednym z wielu załączników do wniosku o dofinansowanie jest kompleksowe studium wykonalności wraz z analizą kosztów i korzyści.

ok. 5,2 mld zł

przeznaczono ze środków Krajowego Programu Odbudowy na modernizację infrastruktury, zakup aparatury medycznej i sprzętu medycznego związanego z diagnostyką onkologiczną, terapią, chirurgią onkologiczną i rehabilitacją